

Valtiovarainvaliokunta
Verojaosto

Lausuntopyyntöne

Hallituksen esitykseen 126/2014 laiksi jäteverolain muuttamisesta

Valtiovarainvaliokunnan verojaosto on varannut Suomen Kuntaliitolle tilaisuuden lausunnon antamiseen hallituksen esityksestä jäteverolain muuttamisesta.

Hallituksen esityksessä esitetään jäteveron tason korottamista sekä jäteverolakiin säännöstä, jonka mukaan verovelvollisen tulisi antaa jäteveroilmoituksen ohella ilmoitus verokautena kaatopaikalle toimitetuista jätteistä, jotka eivät ole veronalaisia. Jälkimmäisen muutoksen osalta Kuntaliitto on ottanut esitykseen kantaa aiemmin Kunnallistalouden- ja hallinnon neuvottelukunnassa 20.2.2014 sekä Eduskunnan verojaostolle valmistusverolain valmistelun yhteydessä antamassaan lausunnossa 28.4.2014 sekä valtionvarainministeriölle luonnosvaiheessa 21.8.2014 toimittamassaan lausunnossa.

Valtionhallinnon ei tule kerätä kahteen kertaan samoja tietoja

Hallituksen esityksessä on lähdetty siitä, että kaatopaikanpitäjien tulisi jatkossa toimittaa verotuksen toimittavalle Tullilaitokselle verokausittain tietoa niistä lain soveltamisalan ulkopuolella olevista jätteistä, jotka toimitetaan verokauden aikana kaatopaikalle, mutta joista ei makseta veroa. Vastaavat tiedot toimitetaan jo valtionviranomaisille ns. VAHTI-järjestelmään, josta Tullilaitoksella on verotuksen toimittamista ja sen valvontaa varten oikeus saada tietoja. Hallituksen esityksen luonnoksessa linjataan, että uuden ilmoitusvelvollisuuden osaltakaan kyseessä ei olisi veroilmoitus vaan toinen vastaava ilmoitus valtionviranomaiselle samasta asiasta.

Jäteverolain valvonnan kannalta ongelmalliseksi on koettu se, että viranomaisrekisteri päivittyy useamman kuukauden viiveellä. Hallituksen esityksen mukaan vuosittainen ilmoitusvelvollisuus pohjautuu kaatopaikkadirektiiviin eikä vuotuisesta ilmoitusvelvollisuudesta näin ollen voitaisi luopua. Periaatteena tulisi kuitenkin olla, että viranomaiset käyttävät viranomaisten hallussa valmiiksi olevia tietoja eivätkä kukin pyydä samoja tietoja erikseen uudelleen. Valtionhallinnon tulisi saattaa nykyinen VAHTI-järjestelmä sellaiseen kuntoon, että Tullilaitos saisi sieltä suoraan kaatopaikkakohtaiset tiedot itselleen verotuksen valvontaa ja seurantaa varten tarvitsemassaan aikataulussa. Toissijaisena vaihtoehtona on tietysti, että jos hallituksen esityksen mukainen uusi tilastoilmoitus otetaan käyttöön, niin sen tulee korvata nykyisin VAHTI-järjestelmään toimitettavat ilmoitukset jolloin Tullilaitos välittää keräämänsä tiedot tarvittaessa muille valtionviranomaisille. Täten direktiivinkin edellyttämä vuotuinen ilmoitusvelvollisuus tulee täytettyä uuden menettelyn kautta. Valtionhallinnon tulisi myös pyrkiä siihen, että tietoja voitaisiin jatkossa toimittaa sähköisesti rajapintapalveluiden avulla jolloin ilmoittamisen aiheuttama hallinnollinen taakka voitaisiin minimoida. Uusia tehtäviä kunnallisille toimijoille tai muille kaatopaikanpitäjille ei tule lisätä eikä hallinnollisesti ole järkevää kerätä samoja tietoja useaan otteeseen.

Jäteverolain valvonnan puutteista

Asian valmistelun yhteydessä Kuntaliitto on kiinnittänyt huomiota jäteverolain uudistuksen ja tiedon keruun parantamisen yhteydessä kentältä esiin tulleeseen havaintoon jäteverotuksen puutteista. Lähinnä kyse on niistä yksityisistä toimijoista, joilla ei ole lain määritelmän mukaista kaatopaikkatoimintaa ja jotka eivät siten lähtökohtaisesti ole Tullilaitoksen valvonnan piirissä. Hallituksen esityksessäkin on tuotu esille, ettei kaavailtua tilastoilmoitusvelvollisuutta sovellettaisi alueeseen, jossa jätettä varastoidaan väliaikaisesti myöhempää käsittelyä tai hyödyntämistä varten. Käytännössä mikään taho ei kuitenkaan valvo jätteiden varastoinnin

kestoaikaa, vaikka jätteen varastointi useissa tapauksissa venyy niin pitkäksi, että juridisesti on kyse kaatopaikasta. Ko. tapauksista ei kuitenkaan tehdä nykyisinkään ilmoituksia Tullilaitokselle ja ne jäävät valvonnan ulkopuolelle. Valvontaa olisi jatkossa syytä parantaa, koska se aiheuttaa turhaa ylimääräistä kuormitusta ympäristölle ja lieveilmiöitä myös kunnallisen jätehuoltoon asti.

Veropohjan tarkastelusta ja jäteveron kehittämistä

Hallituksen esityksessä ei ole esitetty linjauksia mahdollisiin veropohjan muutoksiin tulevaisuudessa, mutta kuitenkin kohdassa ympäristövaikutukset on linjattu tilastoilmoituksen käyttöönoton tukevan lain veropohjan tarkastelua ja jäteveron kehittämistä. Luonnos vaiheessa valtiovarainministeriö olikin linjannut, että pitkällä tähtäimellä jäteverotuoton lisäämiseksi olisi perustellumpaa harkita veropohjan laajentamista veronkorotusten sijaan. Kuntaliitto onkin huolissaan siitä, että verovelvollisilta kerätään uudella tilastoilmoituksella tietoja joita käytetään ensisijassa muuhun kuin verotuksen valvontaan ilman, että tarkoituksena selkeästi ilmenee hallituksen esityksestä. Jos hallituksen esityksessä mainitulla veropohjan tarkastelulla tarkoitetaan muuta kuin jätteen kaatopaikkakäsittelyä, mm. jätteen energiahyödyntämistä, tulee veropohjan mahdollinen laajentaminen ja sen vaikutukset selvittää hyvin tarkkaan. Uhkana voi olla, että verotus ei ohjaakaan jätehuoltoa kierrätysmyönteisempään suuntaan, vaan kannustaa halvempien hintojen perässä esimerkiksi vientiin energiahyötykäytettäväksi. Tällöin jätehuollon perusperiaatteet, omavaraisuusperiaate ja läheisyysperiaate (jätelaki 19 §) voivat olla uhattuna. Ennen muutoksiin ryhtymistä on syytä ensin seurata biohajoavien jätteiden kaatopaikkakiellon ja uuden jätelainsäädännön ohjausvaikutukset etusijajärjestyksen toteutumiseksi.

Kuntaliitto toivoo, että asiassa kiinnitetään huomiota Kuntaliiton esiin nostamiin kohtiin, jotta alan valvonta paranee ja menettelyitä on mahdollista kehittää kunnallisten ja muiden kaatopaikan pitäjien hallinnollista taakkaa lisäämättä.

SUOMEN KUNTALIITTO

Jukka Hakola

Veroasiantuntija